

Перспективою подальших досліджень є детальний розгляд інших тактик, які втілюють стратегію аргументації під час проведення парламентських дебатів у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

Література

- Баранов А. Н. Аргументация как языковой и когнитивный феномен / А. Н. Баранов // Речевое воздействие в сфере массовой коммуникации. – М. : Наука, 1990.
- Ивин А. А. Теория аргументации / А. А. Ивин. – М. : Гардарики, 2000. – 414 с.
- Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 284 с.
- Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Підручник / О. О. Селіванова. – Черкаси : Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. – 350 с.
- Сковородников А. П. О необходимости разграничения понятий «риторический прием», «стилистическая фигура», «речевая тактика», «речевой жанр» / А. П. Сковородников // Риторика↔Лингвистика : сб. статей. – Смоленск : СГПУ. – 2004. – Вып. 5. – С. 5-11.
- Черногрудова Е. П. Основы речевой коммуникации : учебное пособие / Е. П. Черногрудова. – М. : Изд-во «Экзамен», 2008. – 126 с.
- Cambridge Dictionaries Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/ebb-and-flow>
- Free Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com>
- Ullmer-Ehrich, V. Linguistische Aspekte der forensischen Argumentation Text / V. Ullmer-Ehrich, P. Schröder, H. Steger // Dialogforschung. Jahrbuch des Instituts für deutsche Sprache, Düsseldorf, 1981. – S. 188-225.
- (Матеріал надійшов до редакції 13.09.17)

УДК: 811. 111 : 81'276.6 : 355

ПОГОНЕЦЬ В. В.

(Запорізький національний університет)

НОВІТНІ СКОРОЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СФЕРИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

В даній статті розглядаються скорочення військової сфери англійської мови з точки зору їх структурно-семантичних параметрів. Проведено аналіз скорочень сучасної англійської мови військової сфери крізь призму їх структурної та тематичної класифікації, були виявлені специфічні шляхи та способи формування інноваційних військових англійських скорочень. Розглянуто особливості функціонування новітніх англійських скорочень військової сфери.

Ключові слова: аббревіація, акронім, аналогія, класифікація, скорочення, телескопія, усічені слова.

Погонец В. В. Новые сокращения военной сферы английского языка: структурно-семантическая характеристика. В статье рассматриваются сокращения военной сферы английского языка с точки зрения их структурно-семантических параметров. Проведен анализ сокращений современного английского языка через призму их структурной и тематической классификации, были выявлены специфические пути и способы формирования инновационных военных сокращений английского языка. Рассмотрены особенности функционирования новых английских сокращений английского языка военной сферы.

Ключевые слова: аббревиация, акроним, аналогия, классификация, сокращения, телескопия, усеченные слова.

Pohonets V. V. Modern English Military Shortenings: Structural and Semantic Characteristics. The article deals with structural and semantic characteristics of modern English military shortenings. The research is based on analysis the ways of formation and functioning of new English military shortenings. The shortenings are to be considered the major part of innovations of English military vocabulary, they should be considered and represent as active means of new coinages. As the result of typological classification of shortening they are dividing into subgroups. The author highlights the main types of shortenings, according to their graphical and lexical parameters. They are abbreviations: (DNDO (Domestic Nuclear Detection Office), FCS (Future Combat System), UAV (Unmanned Aerial Vehicle), 4GW (Fourth Generation Warfare)); acronyms: (BASE (British Aerospace Systems and Equipment), ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant), ERA (Explosive Reactive Armour)); blending: (infantry (infantry+artillery), militainment (military+entertainment), lawfare (law+warfare), bioterrorism (biological+terrorism), psywar (psychological+ warfare)); clipping and contraction: (muj (mujahideen), weapons (weapons), COMSEC (Communications Security), OPSEC (Operational Security), USCENTCOM (The United States Central Command)). Abbreviation is the result of the process of formation of new mean of the secondary nomination. The principle of language economy presupposes the active role of abbreviations. Abbreviations have been divided into two subtypes: initial abbreviations and acronyms. The creation of shortenings is to be observed on lexical level, while the formation of abbreviations is observed on syntactical level. The author defines blending as one of the form of shortening, which consists of one or two parts of clipping words. The blending has been divided into two types, according to their components. The common type of modern English military shortenings is initial abbreviation; which reflects the meaning of syntactical unit. The analogy plays important role in the process of coining new English military shortenings. The development and enrichment of military vocabulary can be considered to be the result of rationalization of the language activities and optimization of the language forming processes.

Key words: abbreviation, acronym, analogy, blending, classification, contraction, shortening.

Метою статті є аналіз способів формування і функціонування інноваційних англійськомовних скорочень військової сфери. Мета роботи зумовлює необхідність розв'язання таких конкретних завдань:

- виявлення структурних типів скорочень;
- розкриття семантичних характеристик скорочень;
- визначення особливостей функціонування англійськомовних скорочень у військовій сфері.

Об'єктом дослідження є англійськомовні інноваційні скорочення військової підмови.

Предметом є основні способи формування та особливості функціонування.

У мовознавстві скорочення не залишилися без уваги, різні їх аспекти були висвітлені в наукових працях Д. І. Алексєєва, І. В. Арнольд, В. В. Борисова, Є. П. Волошина, С. М. Єнікєєвої, Ю. А. Зацного, Л. Л. Нелюбіна, В. Н. Шевчука, О. Л. Гармаш та інших лінгвістів. Цей спосіб словотвору виявився особливо продуктивним в сучасній англійській мові військової сфери.

Актуальність роботи полягає в тому, що з одного боку скорочення, як активний спосіб словотвору, відіграє важливу роль у процесі збагачення лексики військової підмови, а з іншого – скорочення складають значну частину інновацій військового вокабуляру, тим самим вимагають детального аналізу їх поділення на певні типи та аналізу їх особливостей в сучасній англійській мові військової сфери.

В лінгвістиці існують різні типи класифікацій скорочених слів, в залежності від їх графічних та лексичних параметрів. Одні науковці поділяють скорочення на аббревіатури (*abbreviations, initial shortening*), акроніми (*acronyms*), скорочені форми (усікання) (*contractation, clippings*), слова-злитки (телескопізми) (*blending*), інші – серед скорочень виокремлюють ініціальні аббревіатури, складові скорочення та усікання [Василенко 2009; Єнікєєва 2006]. В нашій розвідці ми вважаємо доцільним класифікувати скорочення за структурними параметрами. Так, серед скорочень військової сфери ми виділяємо аббревіатури та усікання.

Абревіацію можна вважати активним способом словотворення, зокрема, для військової лексики. В результаті процесу абревіації формується новий знак, знак вторинної номінації – абревіатура. На відміну від скорочень, де процес творення нової лексичної одиниці відбувається на лексичному рівні, в процесі абревіації відбуваються зміни на синтаксичному рівні. Функціонування великої кількості термінологічної лексики у військовій підмові викликає потребу для створення аббревіатурних позначень, які на перший погляд, вживаються для економного використання мови [Зацний 2007, с. 154]. Аббревіатурні позначення англійськомовної військової термінології, перш за все, представлені абревіаціями ініціального типу, які поділяються на дві групи.

Першу групу становлять фонетичні аббревіатури, так звані «алфаветизми», які складаються з перших букв відповідного терміна та виконують компресійну функцію в мові. В свою чергу в цій групі ми виділяємо три підгрупи аббревіатур, які функціонують в сучасній англійській мові військової сфери:

а) власне аббревіатури, в якості прикладів можна навести такі розповсюджені аббревіатури, як: *DNDO (Domestic Nuclear Detection Office)* «орган ядерної розвідки»; *FCS (Future Combat System)* «програма переозброєння та реорганізації американської армії»; *UAV (Unmanned Aerial Vehicle)* «безпілотний літальний апарат»; *UGV (Unmanned Ground Vehicle)* «радіокерований транспортний засіб»; *RDD (Radiological Dispersal Device)* «пристрій для розсіювання радіоактивного матеріалу під час вибуху»; *RWS (Remote Weapon System)* «система дистанційного озброєння»; *WMD (Weapons of Mass Destruction)* «зброя масового знищення»;

б) аббревіатури, в складі яких є цифрові позначення, вони виконують різні функції, або показують кількість слів, які починаються з однакової букви, або замінюють чисельник у терміні: *C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance)* «інтеграція людських і технічних засобів для успішного ведення воєнних дій»; *4GW (Fourth Generation Warfare)* «війни, в яких одна сторона використовує нетрадиційні тактики, у тому числі і терористичні»;

в) комбіновані мовні одиниці, які складаються з двох компонентів, один з яких є графічним знаком (літери), а інший – повним словом: *battlefield WMD* «тактична оперативна зброя масового знищення»; *C-day* «день, в який розпочнеться розгортання операції»; *CBRN terrorism* «форма тероризму, яка також включає зброю масового знищення».

Зауважимо, що важливу роль в процесі творення аббревіатурних позначень відіграє аналогія, коли нова одиниця утворена за зразком конкретної мовної одиниці шляхом заміни в ній одних структурно-семантичних елементів іншими [Зацний 2007, с. 181]. На основі одного аббревіатурного позначення можуть формуватися та функціонувати інші, так за аналогією до аббревіатури *IED (Improvised Explosive Device)* «саморобний вибуховий пристрій», були створені такі лексичні одиниці та відповідні аббревіатурні позначення, як *IND (Improvised Nuclear Device)*, *PBIED (Person-borne Improvised Explosive Device)*; *VBIED (Vehicle-borne Improvised Explosive Device)*: *An IND may be constructed by terrorists from components of a stolen state-built nuclear weapon, or built from scratch using nuclear material that can produce a nuclear explosion.* (The Washington Post, Apr. 8, 2011). *The insurgents load bombs into lorries and crash them into targets. The logs are replete with accounts of suicide-bombers ("PBIEDs", or person-borne IEDs, according to the US army jargon) who strap bombs to their bodies.* (The Guardian, July 25, 2010). *Islamic terrorist groups are operating and planning to attack the United States with car bombs or other VBIEDs.* (The New York Times, Sept. 3, 2014).

Шляхом аналогічного словотвору до комбінованої мовної одиниці *CBRN terrorism* формуються такі номінації: *CBRN attacks*, *CBRN defence*, *CBRN protection*, *CBRN threats*, *CBRN weapons*: *We are faced with the realistic possibility of some form of unconventional attack. That could include a CBRN attack.* (The Guardian, June 17, 2003). *The extent of IS's interest in CBRN weapons is revealed by its past behavior, its religious motives, and the lack of an effective international deterrent to its activities* (Military Review, Sept. 1, 2016). Як свідчать наведені приклади, шляхом словотвору за аналогією створюються інновації, які є тематично спорідненими одиницями до слова-зразка.

Слід зазначити, що подібні аббревіатури, виникаючи у військовій сфері, дуже часто стають невід'ємною частиною інших сфер суспільної діяльності. Особливу роль у цьому процесі відіграють засоби масової інформації, які завдяки актуальності військових проблем звертають увагу суспільства до таких специфічних реалій. Так, наприклад, комбінована лексична одиниця *CNN-effect* позначає негативний вплив на економіку, викликаний людьми, які залишаються вдома, щоб спостерігати за CNN чи іншим джерелом новин під час кризи, такої як війна: *To date, White House efforts to ease the Syrian crisis appear to led by the "CNN Effect" - in which, rather than act where they can do the most good, nations feel compelled to "do something" about the problem depicted on their TV screens.* (Washington Examiner, Aug. 19, 2013).

До другої групи ми відносимо акроніми – аббревіатури, що складаються з початкових літер або звуків слів твірного словосполучення та функціонують як повнозначне слово. У цьому зв'язку слід зазначити, що досить часто акроніми виступають як, на перший погляд графічні омоніми вже існуючих слів, але фактично, як повні омоніми: *BASE (British Aerospace Systems and Equipment)* «оборонна компанія Великобританії, займається розробками в області озброєння, інформаційної безпеки»; *CATT (Combined Arms Tactical Trainer)* «основний тренер бойової групи британської армії»; *DISCO (Defense Industrial Security Clearance Office)* «спеціальне відділення з охорони промислової безпеки»; *ERA (Explosive Reactive Armour)* «вибухонебезпечна броня»; *ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant)* «екстремістська організація, яка займається терористичною діяльністю»; *MOUT (Military Operation in Urban Terrain)* «всі військові дії, які плануються та проводяться на території місцевості, на якій техногенна споруда впливає на тактичні параметри, доступні для командира»; *SAW (Squad Automatic Weapon)* «повністю автоматичний кулемет, який зазвичай видається одному солдату з команди».

Такий акронім як *MOAB (Massive Ordnance Air Blast)* позначає одну з найбільших американських неядерних авіабомб, аббревіатурне позначення цієї бомби в англійській мові має неофіційну номінацію *Mother Of All Bombs* - «мати всіх бомб»: *The weapon is officially*

called the Massive Ordnance Air Blast, but the initials have also been used to refer to it as the Mother of All Bombs. It is so big that it must be dropped from the rear of a cargo plane. (The New York Times, Apr. 30, 2003).

Нагадаємо, що ми розглядаємо усікання як один з видів скорочень за їх структурними характеристиками. Ми дотримуємося точки зору вчених, які вважають, що усікання поділяються на апокопи (упущення кінцевої частини слова), аферези (упущення початкової частини слова) та синкопи (упущення середньої частини слова) [Гармаш 2011, с. 129]. З цієї класифікації ми виділяємо лише два типи усічених слів, які функціонують у військовій підмові:

- а) апокопи *bilat* = *bilateral*; *muj* = *mujahideen*;
- б) синкопи *spets* = *specialist*, *weaps* = *weapons*.

Крім того, результати нашого аналізу свідчать про те, що можна виділити такі специфічні типи скорочених слів:

1) до першого типу належать такі скорочення, в основі творення яких спостерігається поєднання усічень зі словоскладанням: *COMSEC* (*Communications Security*) «запобігання несанкціонованому доступу до телекомунікаційного трафіку або до будь-якої письмової інформації, яка передається»; *OPCON* (*Operational Control*) «командування в оперативному режимі, контроль за виконанням призначених місій»; *OPSEC* (*Operational Security*) «військовий термін, який описує стратегії запобігання від потенційних супротивників, виявлення критичних операційних даних»;

2) до другої групи відносяться такі лексичні одиниці, які утворені шляхом поєднання аббревіації та усічень зі словоскладанням, семантичне значення яких залишається незмінним: *USCENTCOM* (*The United States Central Command*) «центральне командування збройних сил США»; *USTRANSCOM* (*The United States Transportation Command*) «команда глобальної оборонної транспортної системи Сполучених Штатів».

Що стосується способів творення скорочень, то особливої уваги, на наш погляд, заслуговує, такий спосіб словотвору, який ми іменуємо комплексним, тобто коли шляхом поєднання двох способів словотворення формуються інноваційні усікання. Такі усікання являють собою симбіоз афіксації з усіченою частиною слова: *ammo* < *ammunition*, *cammie* < *camouflage*. Зауважимо, що семантика слів, отриманих у результаті скорочення, залишається незмінною. У цьому випадку, як зазначають вчені, відбувається тільки структурне перетворення лексичних одиниць, що вже функціонують в мові [Василенко 2009, с. 82].

Ми поділяємо думки мовознавців, які вважають телескопію одним з видів скорочень, оскільки в процесі телескопії передбачається зазвичай скорочення одного із компонентів [Єнікєєва 2006, с. 254; Гармаш 2011, с. 63]. Розглянемо структурно-семантичні типи телескопізмів, вони представлені двома групами, які, в свою чергу, можуть поділятися на підгрупи. При цьому ми вводимо такі умовні позначення, де перший та другий елементи першого слова позначаються відповідно літерами а, b, а елементи другого слова – літерами с, d:

1. Повні слова-злитки ($ab + cd = ad$), тобто сполучення початкового фрагмента першого слова з кінцевим фрагментом другого: *Eurogeddon* (*Europe+armageddon*) «європейський політичний, економічний або військовий кризи»; *infartillery* (*infantry+artillery*) «артилерійське з'єднання, яке здатне виконувати і функції піхотного підрозділу»; *militainment* (*military+entertainment*) «телевізійне шоу про війну або військові дії»; *packbot* (*packable+robot*) «бойовий робот».

2. Часткові слова-злитки, які поділяються на окремі підгрупи в залежності від структурних особливостей:

а) сполучення цілого першого слова з кінцевим фрагментом другого слова ($ab + cd = abd$): *hijabista* (*hijab+fashionista*) «мусульманка, яка одягається модно але скромно»; *lawfare* (*law+warfare*) «юридичні дії, як одна із форм війни»; *odortype* (*odor+phenotype*) «генетично особливий запах людини».

б) сполучення початкового фрагмента першого слова з цілим другим словом ($ab + cd = acd$): *cyberattack* (*cybernetics+attack*) «напади на комп'ютерні мережі»; *bioterrorism*

(*biological+terrorism*) «використання біологічної зброї в терористичних актах»; *voluntold* (*volunteer+told*) «говорити щось добровільно».

в) сполучення початкових фрагментів двох слів ($ab + cd = ac$): *netwar* (*network-centric+warfare*) «війна, яку ведуть невеликі групи, не об'єднані загальним командуванням»; *psywar* (*psychological+ warfare*) «психологічна війна».

Проведений аналіз англомовних скорочень військової сфери дає можливість зробити наступні **висновки**:

- розвиток та збагачення військової підмови скороченнями є проявом раціоналізації мовленнєвої діяльності та оптимізації мовотворчих процесів;
- найбільш поширеним типом скорочень є ініціальні аббревіатури, які стисло передають значення багатокомпонентних лексичних одиниць і належать до стандартної лексики;
- процес творення скорочень та аббревіатур відбувається на різних мовних рівнях, лексичному та синтаксичному;
- телескопізми, як і складні слова, утворюються на основі вільних лексичних одиниць і являють собою конденсацію семантики словосполучення в межах однієї лексичної одиниці.

Перспективу даного дослідження ми вбачаємо в соціолінгвальному аналізі англомовних скорочень військової сфери з точки зору їх приналежності до різних тематичних груп.

Література

Василенко Д. В. Військова лексика англійської мови XX – початку XXI ст. : Монографія. – Горлівка : Вид-во ГДПШМ, 2009. – 220 с.

Гармаш О. Л. Лінгвосинергетичний аспект розвитку словникового фонду англійської мови : монографія. – Запоріжжя : ЗНУ, 2011. – 324 с.

Єнікєєва С. М. Системність і розвиток словотвору сучасної англійської мови : Монографія. – Запоріжжя : ЗНУ. – 2006. – 303 с.

Єнікєєва С. М. Скорочені слова як механізм формотворення та словотворення в сучасній англійській мові // Вісник Житомирського державного ун-ту. – 2006. – Вип. 27. – С. 93-96.

Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу : монографія. – Львів : Паіс, 2007. – 228с.

(Матеріал надійшов до редакції 7.10.17)

УДК: 811.111:81'42=152.1

ПОЛГОРОДНИК Д. В.

(Запорізький національний університет)

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПТУ *EIRE* В КОНТЕКСТІ АНГЛО-ІРЛАНДСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ

Стаття присвячена діахронічному аналізу концепту *EIRE* в англо-ірландській лінгвокультурі. Доведено, що наповнення макроструктури концепту зумовлено особливостями взаємодії міноритарної (автохтонної кельтської) та мажоритарної (привнесеної англосаксонської) культур. Встановлено, що макроструктура концепту *EIRE* не є ригідною й трансформується під впливом екстралінгвальних чинників.

Ключові слова: концепт, макроструктура концепту, лінгвокультурна взаємодія, англійська мова в Ірландії

Полгородник Д. В. Эволюция концепта *EIRE* в контексте англо-ирландской лингвокультуры. Статья посвящена диахроническому анализу концепта *EIRE* в англо-ирландской лингвокультуре. Доказано, что наполнение макроструктуры концепта обусловлено особенностями взаимодействия мноритарной (автохтонной кельтской) и мажоритарной (привнесенной англосаксонской) культур. Установлено, что макроструктура концепта *EIRE* не является ригидной и трансформируется под влиянием экстралингвистических факторов.

Ключевые слова: концепт, макроструктура концепта, лингвокультурное взаимодействие, английский язык в Ирландии

Polhorodnyk D. V. Evolution of the Concept *EIRE* in the Context of Anglo-Irish Linguoculture. The article is devoted to the diachronic analysis of the concept *EIRE* in the Anglo-Irish linguoculture. Anglo-Irish linguoculture was formed within the conditions of ethnic inhomogeneity, which affected the transformations in the structure of the concepts of the corresponding recipient linguocultures, as well as the emergence of new concepts that belong to both contacting cultures and ensure the adequacy of interethnic communication. The research was carried out within the framework of the anthropocentric, ethnocentric, cognitive linguistic paradigms. The study material includes belles-lettres texts of English-speaking Irish authors dated from the twelfth century into the twenty first century.

The author provides a detailed description of the peculiarities of the concept at various stages of the history of the Anglo-Irish society. It is proved that the macrostructure of the concept changes due to the special aspects of interaction between the minority (autochthonous Celtic) and majoritarian (introduced Anglo-Saxon) cultures. The macrostructure of the concept *EIRE* is not rigid and